

Invicta.
Join us at
the top.

Our new **MicroMedia Invicta** brings you a step-change in bead mill technology, with 25% higher efficiency, 50% higher productivity and 100% higher flow rate capability.

Sounds interesting? Get in touch.
grinding.dispersing@buhlergroup.com

POTENTIEEL ZEER ZORGWEKKENDE STOFFEN:
WAT VERWACHT DE OVERHEID?

‘BEDRIJVEN, NEEM ZELF DE REGIE’

Naast ruim 2.100 zeer zorgwekkende stoffen kent Nederland 356 potentieel zeer zorgwekkende stoffen. Deze twee categorieën hebben een andere juridische status, maar dat maakt in de praktijk weinig uit voor het toezicht en de handhaving. VVVF-leden voelen zich overvraagd. Het advies van de omgevingsdiensten: ga met ons in overleg.

TEKST: DORINE VAN KESTEREN

Van potentieel zeer zorgwekkende stoffen (pZZS) zijn er aanwijzingen dat ze grote risico's hebben voor de gezondheid en/of het milieu, maar is dit nog niet met zekerheid te zeggen. Het stoffendossier is bijvoorbeeld nog niet compleet of de evaluatie van de beschikbare toxicologische evaluatie moet nog plaatsvinden. Het RIVM werkt de lijst met pZZS tweemaal per jaar bij, op basis van de Europese lijsten met zorgwekkende stoffen waarvan nog niet alle eigenschappen zijn vastgesteld. Zodra is aangetoond dat een pZZS voldoet aan de ZZS-criteria, wordt de stof verplaatst naar de ZZS-lijst.

Vermijdings- en reductieprogramma

Wat verwachten omgevingsdiensten nu precies van verf- en drukinktproducenten die werken met pZZS? “Bedrijven met een milieuvergunning moeten eens in de vijf jaar een vermijdings- en reductieprogramma aanleveren. Wij verwachten dat ze dit programma ook toepassen op pZZS”, zegt Ronald van Ieperen, programmaleider Omgevingsvergunningen bij DCMR Milieudienst Rijnmond. Dit is de gezamenlijke omgevingsdienst van de provincie Zuid-Holland, dertien gemeenten in de regio Rijnmond en voor de zwaardere bedrijven in de provincie Zeeland.

“Dat betekent dat ze moeten analyseren welke pZZS er gebruikt worden of vrijkomen tijdens het productieproces, welke emissies er zijn en in welke hoeveelheden”, vult Marcel Rietberg aan, hoofd afdeling Omgevingstaken van de Omgevingsdienst West-Holland, die werkt voor de provincie Zuid-Holland en twaalf gemeenten in het noorden

RONALD VAN IEPEREN,
PROGRAMMALEIDER
OMGEVINGSVERGUNNINGEN
DCMR MILIEUDIENST RIJNMOND

van Zuid-Holland. “Ook moeten ze onderzoeken of er veiligere alternatieven zijn. Zijn die er niet? Dan is het zaak de veiligheid van de medewerkers te waarborgen bij het gebruik en de opslag van de stoffen én maatregelen treffen om de emissies naar de lucht tot het minimum te beperken.”

Andere juridische status

In de praktijk zijn deze eisen nagenoeg dezelfde als die worden gesteld aan erkende ZZS. Volgens Van Ieperen komt dit voort uit het beleid dat de provincie Zuid-Holland sinds december 2019 voert, dat inhoudt dat de industrie ook de uitstoot van pZZS tot het minimum moet beperken. “Zuid-Holland neemt het zekere voor het onzekere en wil niet afwachten met ingrijpen totdat een stof daadwerkelijk wordt geclassificeerd als ZZS. Chemiebedrijf Chemours heeft dit beleid met succes aangevochten bij de rechter, maar de provincie is in hoger beroep gegaan. In de tussentijd blijft het beleid ongewijzigd.”

Dit heeft vooral rechtstreekse gevolgen voor de verf- en drukinktproducenten die onder het Besluit risico's zware ongevallen (BRZO) en daarmee onder provinciaal toezicht vallen, aldus Van Ieperen. “Tegelijk ontcom je er niet aan dat het Zuid-Hollandse beleid ook het gemeentelijk toezicht van de omgevingsdiensten hier in enige mate beïnvloedt. Daaronder valt het leeuwendeel van de verf- en drukinktindustrie.”

Maar deugt het wel dat dezelfde minimalisatieplicht geldt voor stoffen die niet dezelfde juridische status hebben? Niet voor niets oordeelde de rechtbank in de Chemours-zaak dat een wettelijke basis voor het provincia-

COR VET,
TEAMLEIDER INSPECTIE EN
HANDHAVING BIJ DCMR
MILIEUDIENST RIJNMOND

le beleid ontbreekt. Van Ieperen:
“Het potentiële risico van een zeer kwalijke stof rechtvaardigt de aanpak. Want als het later wel een ZZS blijkt te zijn, dan ben je al die tijd die stof in grotere hoeveelheden aan het emitteren dan wanneer de stof wél als een ZZS was behandeld. Het doel is om de uitstoot van pZZS uit voorzorg te beperken, om deze categorie stoffen in de gaten te houden. Kijk naar de kwalijke gevolgen die PFAS blijkt te hebben voor mens en milieu.” Hij begrijpt dat verfen drukinktbedrijven zich soms overvraagd voelen. “Aan de andere kant hebben zij een maatschappelijke verantwoordelijkheid om de risico’s in te perken.” Rietberg: “Ook bij potentiële risico’s moet je heel zorgvuldig omgaan met je omgeving en de gezondheid van je medewerkers.”

Een ander bezwaar is dat Zuid-Holland voor de troepen uitloopt, en het beleid elders in Nederland dus anders kan zijn. “Ik kan me voorstellen dat dit voor bedrijven onzekerheid oplevert”, beaamt Rietberg. “Het is denkbaar dat de ene omgevingsdienst strenger omgaat met pZZS dan de andere. Daarom zou het goed zijn als een brancheorganisatie als de VVVF op landelijk niveau in gesprek gaat met de vereniging van omgevingsdiensten, om willekeur te voorkomen en een level playing field te creëren.”

Niet uitvoerbaar

Het ministerie van I&W heeft vorig jaar het ZZS-emissiebeleid 2016-2021 laten evalueren. Een van de bevindingen is dat niet voor iedereen duidelijk is hoe het bevoegd gezag omgaat met kosteneffectiviteit. ‘Veel bedrijven geven aan dat de opgaven voor emissiereductie die bij hen worden neergelegd, niet uitvoerbaar zijn of niet in verhouding tot de kosten die ze moeten maken’, staat te lezen in het rapport. Er staat ook in dat de minimalisatieplicht veel vragen en discussie oproept. Dat komt onder meer doordat de definities van de begrippen ‘minimalisatie van emissies’ en ‘verwaarloosbaar risiconiveau’ niet uitblinken in helderheid.

Van Ieperen herkent dit beeld. “ZZS-emissies zijn in eerste instantie genormeerd op grond van de best beschikbare technieken. De minimalisatieplicht schrijft echter voor dat je moet onderzoeken of je nog een stap verder kunt gaan. Ofwel: de uitstoot niet per se helemaal tot nul terugbrengen, maar wel zoveel mogelijk. Het is voor bedrijven best ingewikkeld om aan te tonen wanneer ze daaraan hebben voldaan. Maar een goede onderbouwing is essentieel. Anders kan het bevoegd gezag geen goed oordeel vormen.”

Als ‘uitgeplaatste milieuafdeling’ van de gemeentelijke en provinciale overheid, voelt Rietberg zich verantwoordelijk voor de wet- en regelgeving in ons land. “Wij zijn onderdeel van de overheid, punt. En wetten en regels moeten duidelijk zijn, dat is in het belang van burgers, bedrijven én onszelf. Als definities niet duidelijk zijn, moeten bedrijven en omgevingsdienst daarover met elkaar in gesprek.”

Kosten en baten

Lang niet alle bedrijven leveren een transparant document aan waaruit de omgevingsdienst kan afleiden dat ze hun uiterste best hebben gedaan om de uitstoot tot het minimum te beperken, aldus Cor Vet, teamleider inspectie en handhaving bij DCMR Milieudienst Rijnmond. “Dan wordt bijvoorbeeld onvoldoende duidelijk welke alternatieven een bedrijf heeft onderzocht en wat de motivatie was om een alternatief te laten vallen. Regelmatig zeggen we: ga je huiswerk nog een keer doen. Uiteraard maakt het uit of hoeveel capaciteit en middelen een bedrijf heeft. Niet alle bedrijven hebben procestechnologen in dienst, en het kost geld om een adviesbureau in te huren.”

Ook de maatregelen zelf kosten geld. Van Ieperen: “Voor dampvormige stoffen moet je denken aan bedragen tussen 3.000 en 30.000 euro per kilogram die wordt ‘afgevangen’, terwijl het normeringskader van de minimalisatieplicht niet volledig duidelijk is en bedrijven niet precies weten waarop ze worden beoordeeld. En daar komen soms nog complicerende factoren bij. Denk aan de situatie dat een nieuwe techniek leidt tot minder uitstoot van ZZS, maar tot een forse verhoging van de stikstofuitstoot. Hoe weeg je dat af?”

De kwestie van de kosteneffectiviteit speelt zeker bij pZZS, aldus Rietberg. “Bij mogelijke risico’s zijn veel bedrijven terughoudend om te investeren. Ik vind dat we het gesprek daarover moeten aangaan. Leg maar uit waarom een investering nu (nog) niet kosteneffectief is, dan hebben we het erover. Maar laat wel zien dat je erover hebt nagedacht.”

Menskracht en budget

In de evaluatie staat verder dat het onduidelijk is of het overheidsbeleid helpt om de uitstoot van ZZS te minimaliseren. Dat komt mede omdat het ZZS-emissiebeleid ‘relatief nieuw is voor veel stoffen en bevoegde gezagen en omgevingsdiensten volop bezig zijn met de implementatie ervan.’ Het is ingewikkelde materie, erkent Vet. “ZZS én pZZS staan hoog op onze agenda en maken deel uit van vergunningvoorschriften en bedrijfsinspecties. Het zijn onderwerpen waar onze prioriteit ligt, en dat leidt tot voldoende menskracht, kennis en kunde bij onze dienst.”

Ook Rietberg heeft zijn formatie op orde, ondanks de druk op de arbeidsmarkt. “Indien nodig kan ik altijd een beroep doen op een van de vijf om-

MAXIMUM RESOURCE CONSERVATION – TESTED SAFETY

SCHÜTZ
GREEN LAYER
HIGH-QUALITY RECYCLED PLASTIC

WITH OPTIONAL
UN APPROVAL

4 – 10 MAY 2023
DÜSSELDORF
HALL 10
BOOTH D22|E34

SCHÜTZ GREEN LAYER is our eco-friendly, next-generation packaging.

Only high-quality SCHÜTZ recydate from our own global recycling programme is used to make the middle layer of the inner bottle, increasing the proportion of recycled plastic to as much as 68 %. This allows us to conserve natural resources and further improve the CO₂ footprint of our packaging. Naturally, you can depend on the customary high quality and safety you expect from SCHÜTZ: our GREEN LAYER ECOBULK and PE drums are optionally tested and approved for use in the hazardous goods sector.

Find out more at www.schuetz-packaging.net

SCHÜTZ (Benelux) B.V.
Westelijke Randweg 23
Haven 0413
NL-4791 RT Klundert
Telefoon +31 168 334 600
info1benelux@schuetz.net
www.schuetz.net/benelux

gevingsdiensten in Zuid-Holland waarmee we samenwerken. In dit samenwerkingsverband leiden we ook trainees op op het gebied van ZZS en pZZS.”

Anticiperen

Al met al vinden de toezichhouders dat bedrijven vooruit moeten denken, en er rekening mee moeten houden dat iedere pZZS morgen of overmorgen tot ZZS kan worden gebombardeerd. Rietberg: “Je bent te laat als je dan pas in actie komt. De pZZS-lijst is dynamisch, dus anticipeer daarop en neem tijdig de vereiste maatregelen. Natuurlijk komt daar een kostenbatenafweging bij kijken, een bedrijf wil winst maken en dat moet ook, want anders komt Nederland economisch niet verder. Maar dit moet wel in balans zijn met de publieke belangen in onze samenleving.” Het advies is zonneklaar: ga in gesprek met de omgevingsdienst. Van Ieperen: “Stel dat een bedrijf alle benodigde informatie aanlevert, laat zien dat ze serieus onderzoek hebben gedaan naar alternatieve stoffen en maatregelen om de uitstoot van pZZS te minimaliseren en dat wij dat onderzoek onderschrijven na toetsing aan het wettelijke en beleidskader. Als het bedrijf dan vervolgens zegt: ‘Dit is het, we kunnen niet meer doen’, dan accepteren wij dat in principe.”

Rietberg: “Een bedrijf dat zijn verantwoordelijkheid neemt, vindt een andere overheid tegenover zich dan een bedrijf dat achteroverleunt. Stel je proactief op, neem zelf de regie. En kom je er niet uit met de inspecteur of vergunningverlener, schroom dan niet om contact op te nemen met het management van de omgevingsdienst.”

De provincie Zuid-Holland is niet bezig met een Alleen-gang, besluit Van Ieperen. “Ook de Onderzoeksraad voor de Veiligheid wil dat het voorzorgsbeginsel wettelijk wordt verankerd. ‘Om ook pZZS – waaronder met name ook (potentieel) persistente stoffen als PFAS – beter te kunnen

reguleren, is wetgeving nodig die dat beter mogelijk maakt’, schreef de raad afgelopen april in het rapport ‘Industrie en omwonenden’.

Sindsdien zijn er een rondetafelgesprek, een debat en moties in de Tweede Kamer geweest, en het politieke discours wordt vervolgd.

Kortom: het Zuid-Hollandse beleid past in een bredere maatschappelijke beweging.”

MARCEL RIETBERG,
HOOFD AFDELING
OMGEVINGSTAKEN VAN DE
OMGEVINGSDIENST WEST-
NEDERLAND

BOVENWETTELIJKE EISEN VOOR pZZS OF NIET?

De verwachting van Omgevingsdiensten dat bedrijven jaarlijks een vermijdings- en reductieprogramma aanleveren voor potentieel zeer zorgwekkende stoffen (pZZS) is volgens de VVVF een bovenwettelijke eis.

Staatssecretaris Vivianne Heijnen van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat sprak zich hierover 29 september 2023 uit in een Kamerbrief als reactie op de motie Klaver c.s. over pZZS.

De rechtbank Den Haag stelde eerder in de zaak Chemours dat het bevoegd gezag zich op het voorzorgsbeginsel mag beroepen om de uitstoot van (mogelijk) gevaarlijke stoffen te beperken, ook als de ZZS-status van deze stoffen nog niet formeel is vastgesteld. Volgens de rechtbank is het enkele feit dat een stof op de pZZS-lijst van het RIVM is geplaatst echter onvoldoende om aan de toepassingsvoorwaarden van het voorzorgsbeginsel te voldoen.

Klaver verzocht in de motie om pZZS gelijk te stellen aan ZZS om mens en omgeving te beschermen. Heijnen gaf aan dat ze dit onderdeel van de motie niet kan uitvoeren. “Het is nu al voor bevoegde gezagen - zoals de provincie Zuid-Holland - mogelijk om vanuit voorzorg aan emissies van bepaalde pZZS in de vergunningverlening eisen te stellen, mits dat voldoende wordt onderbouwd”

Verder schrijft ze in de Kamerbrief dat door de brede scope van de pZZS lijst op dit moment ruim 350 stoffen en stofgroepen op deze lijst staan. “In praktijk blijkt dat veel pZZS - ongeveer driekwart van het totaal- uiteindelijk geen ZZS-status krijgen. Bij het volwaardig uitvoering geven aan de motie betekent het gelijkschakelen van pZZS aan ZZS dat in circa 75 procent van de gevallen het opleggen van forse langjarige administratieve en financiële verplichtingen achteraf niet nodig was.”

ZZS-metingen in batch-processen in de verf- en drukinkt-industrie, zijn volgens de VVVF niet uit te voeren. Er zijn niet altijd analysemethoden en daar waar bedrijven wel kunnen meten, liggen de resultaten op of onder de detectiegrens. Hierdoor zijn metingen niet reproduceerbaar en betrouwbaar.

Uiteraard is het belangrijk om te weten binnen het bedrijf welke pZZS-stoffen het gebruikt, maar pZZS gelijk stellen aan ZZS is disproportioneel. De VVVF adviseert dat als de Omgevingsdienst dit wel eist, het bedrijf een onderbouwing per pZZS-stof vraagt.

De VVVF/VLK heeft de stoffentool gelanceerd. VVVF- en VLK-leden kunnen met de tool eenvoudig controleren wat de status is van de stoffen die ze gebruiken o.a. pZZS.

Up to 100% recycled material. 100% spectacular.

An important step for the circular economy.
Take action!

Are you ready?
Scan the QR code now and find out
more about the Jokey Eco Concept!

Packaging Done Wisely.